

Dominikova svätosť, svetlo pre Rehoľu kazateľov

Prot 50/18/480 Listy Reholi

Milí bratia a sestry, rehoľníci i laici Rehole kazateľov,

6. augusta 2021 budeme sláviť výročie 800 rokov *dies natalis* („dňa narodenia pre nebo“) svätého Dominika. Humbert z Romans¹ nám ho približuje týmito slovami: „Povedal im: 'Najmilší bratia, toto vám zanechávam, aby ste to ako synovia považovali za vaše dedičstvo. Majte lásku, dodržiavajte pokoru, zachovávajúce dobrovoľnú chudobu. Ó, testament pokoja...'“ Brat Dominik potom usnul naveky a tým, že zanechal svojim bratom tento testament pokoja, urobil z nich dedičov toho, čo bolo jeho celoživotnou vášňou: žiť s Kristom, učiť sa od neho apoštolskému životu a pripodobniť sa Kristovi cez evanjeliový a apoštolský život.

Taká bola Dominikova svätosť: neúnavná túžba, aby Kristovo svetlo zažiarilo všetkým ľuďom, súcit s trpiacim svetom povolaným zrodiť sa znovu k pravému životu, zápal slúžiť Cirkvi, ktorá by rozšírila svoj stan na hranice sveta. Pápež Gregor IX udelil povolenie na prenos jeho ostatkov so slovami: „Poznal som ho ako človeka oddaného celej apoštolskej regule a som si istý, že sa pripojil k apoštolom v ich nebeskej sláve.“²

Slávenie Jubilea potvrdenia Rehole dalo nový dynamický impulz obnovy angažovania sa celej Rehole v ohlasovaní evanjelia. Týmto listom Vás pozývam, aby sme načerpali z toho prameňa svätosti, ktorá z Dominika urobila kazateľa. Sv. Katarína sa o ňom skvelo vyjadrila, že „vzal na seba oficium Slova, Môjho jednorodeného Syna. Právom sa ukázal ako apoštol vo svete a zasieval semeno Môjho Slova s takou hojnosťou pravdy a svetla, že rozohnal temnoty a dal zažiarit svetlu.“

Dominikova smrť, smrť otca a brata

Po dlhom kázaní na severe Talianska brat Dominik v Bologni ťažko ochorel. Stalo sa to v roku 1221 a v meste bolo dusné, vlhké a horúce ovzdušie, ktoré neprispievalo k zlepšeniu Dominikovho stavu. Preto sa bratia rozhodli previezť ho do malej benediktínskej pustovne na úpätí bolonských kopcov. Smrť sa však aj tak priblížila. Svedectvá brata Venturu z Verony a brata Rudolfa z Faenzy, získané počas kanonizačného procesu v Bologni, nám z Božej prozreteľnosti dovoľujú zrekonštruovať posledné chvíle života tohto svätca. K týmto vzácnym svedectvám môžeme pridať aj poučné rozprávanie blahoslaveného Jordána Saského³.

Keď Dominik cítil, že sa priblížila chvíľa jeho stretnutia s Pánom, ktorý ho zlákal ešte v čase jeho mladosti, dal si zavolať niekoľkých bratov z konventu v Bologni a začal im kázať: „Keď vedel, že zomrie, zavolať svedka, teda priora, a bratov. Ten prišiel s asi dvadsiatimi bratmi.

¹ Legenda maior Sancti Dominici Humberti de Romanis, 54, 21-26 (ed. Tugwell).

² Libellus de initiis Ordinis Praedicatorum (125).

³ Libellus de initiis Ordinis Praedicatorum (92-94).

A keď sa zhromaždili okolo neho, pripútaný na lôžko im začal kázať. A kázal im tak krásne a farbisto, že nikdy z jeho úst nebolo počuť povzbudzujúcejšiu kázeň.⁴ Podľa blahoslaveného Jordána kázal Dominik zo svojho lôžka nie dvadsiatim, ale dvanástim bratom: „Chorý zo svojho lôžka zavolať dvanásť bratov spomedzi tých najvýznamnejších a začal ich povzbudzovať, aby boli zapálení, aby budovali Rehoľu, aby vytrvali vo svätosti“.⁵ Je zjavné, že Jordán sa snaží vtlačiť rozprávaniu o Dominikovi a jeho bratoch kristologickú a apoštolskú črtu. Brat Ventura zasa rozprávanie o posledných chvíľach Dominikovho života buduje podľa liturgickej schémy: po prijatí pomazania chorých a generálnej svätej spovedi predsedá Dominik ako kňaz oficiu odporúčania svojej vlastnej duše Bohu a niekoľkokrát doň vstupuje, akoby ho sám viedol. Dominik tak zomiera počas liturgického slávenia uprostred modlitieb za umierajúcich. Brat Ventura nám sprostredkúva aj formu modlitby, ktorú pred bratmi Dominik adresuje Bohu a počas ktorej Mu ich odporúča a zveruje Mu tiež celú svoju rodinu: „Svätý Otče, Ty vieš, že som sa snažil z celého srdca konať Tvoju vôľu. A tých, ktorých si mi dal, som chránil a zachoval. Teraz Ti ich zasa odovzdávam, zachovaj ich a ochraňuj ich.“⁶ To je krátka parafráza Ježišovej rozlúčkovej reči počas Poslednej večere (Jn 17, 12). V tejto modlitbe si môžeme všimnúť, ako Dominik zostáva starším bratom, otcom, zakladateľom, tým, kto sa stará o vlastných bratov, ako to robil jeho milovaný Pán. Dominik na svojej smrteľnej posteli prednesie ešte ďalšie slová: „Neplačte, lebo tam, kam idem, vám budem užitočnejší, než som bol tu na zemi.“⁷ Môžeme si všimnúť, že slová „užitočnosť“ a „účinnosť“ sú slová, ktoré Dominik často rád opakoval. Účinná láska mala byť jednou z vlastností jeho synov. Užitočnosť samého seba mala byť väčšia po smrti než zaživa. Dominik zomiera v bolonskom konvente, ako si to žiadal. Báľ sa, aby ho nepochovali v benediktínskom kláštore, kde ho prichýlili, a tak prosil, aby ho znova odniesli k jeho bratom. Po tom, čo prišli do mesta a uložili ho do cely, sa ho opýtali, kam ho majú pochovať, či k relikviám toho či onoho svätca. Dominik im však nádherne odpovedal: „Nech vás Boh chráni, aby ste ma pochovali inam, než pod nohami mojich bratov“⁸. Vo svetle týchto „*novissima verba*“ objavujeme nielen jeho pokoru, ale i hlbokú lásku, s akou Dominik miloval svoju komunitu.

Pokora mendikanta, v prospech kázania

„(Svedok) ho videl, ako chodí od dverí k dverám prosiť o almužnu a prijíma chlieb ako chudobný.“
(Akty kanonizačného procesu, Bologna, Depositio brata Pavla z Benátok, 42.)

Keď sa teda blížila jeho smrť, Dominik žiadal, aby ho okamžite preniesli do konventu, aby mohol byť pochovaný „pod nohami svojich bratov“⁹. To bola jeho najväčšia túžba. Ale bol to len jeden z aspektov svätosti toho, kto, keď sa stal kazateľom, žiadal, aby ho volali „brat Dominik“.

Chce byť s bratmi. Bol skutočne presvedčený, že znamenie bratstva už samo v sebe hovorí čosi o ohlasovaní. Pre Dominika je Rehoľa kazateľov rehoľou, ktorá sa snaží kráčať v stopách Ježiša, kazateľa, ktorý prechádzal mestami a dedinami, aby ohlasoval dobrú zvesť o Božom kráľovstve (porov. Mt 4, 23-25; Mc 1, 39; Lk 4, 44). Táto skutočnosť bratstva sa tak ponúka ako vzdialená ozvena spásy, ktorá je stredobodom ohlasovania Rehole. Ohlasovať dobrú zvesť znamená pozvať každého človeka, aby objavil vo svojej najintímnejšej hĺbke ašpiráciu žiť v tomto svete v priateľstve so všetkými. Znamená to tiež ohlasovať nádej, ktorou bratstvo medzi

⁴ Akty kanonizačného procesu, Bologna, Depositio brata Venturu z Verony, 8.

⁵ Libellus, 92.

⁶ Akty kanonizačného procesu, Bologna, Depositio brata Venturu z Verony, 8.

⁷ Akty kanonizačného procesu, Bologna, Depositio brata Rudolfa z Faenzy, 33.

⁸ Akty kanonizačného procesu, Bologna, Depositio brata Venturu z Verony, 8.

⁹ Akty kanonizačného procesu, Bologna, Depositio brata Venturu z Verony, 8.

Ľuďmi predchádza skutočnosť Kráľovstva, v ktorom sa na konci vekov zhromaždí Boží ľud. Znamenie priateľstva je teda skutočná „kazateľnica“, ktorá sa predstavuje jednak ako konkrétna žitá skúsenosť a takisto ako nádej na budúcnosť s Bohom. Z tejto kazateľnice sa v Božom mene ohlasuje dôvera v schopnosť ľudí tvoriť medzi sebou a s Ním vzťahy, ktoré „sýtia život“. A ohlasuje sa nie teoretickými rečami, ale započúvaním sa do Slova overeného v konkrétnych skúsenostiach života žitého s druhými a pre druhých.

Žiadal teda, aby mohol byť „pod nohami bratov“. Pravdepodobne môžeme túto túžbu interpretovať ako znak pokory a poníženia. On, ktorý hovoril, že svojim bratom bude užitočnejší po smrti¹⁰, chce, aby jeho služba bola ozvenou Ježišovho poníženia sa, keď umýval nohy svojim učeníkom, akoby bol ich sluhom. A tak toto Dominikovo rozhodnutie ohľadom miesta pochovania môže tiež poukazovať na jeho túžbu pripodobniť sa s pomocou Božej milosti k samotným Ježišovým gestám. K tomu, kto sa nepridržiaval svojho života, ale žil svoje ohlasovanie Kráľovstva jeho zakorenением do daru svojho života, ktorý obetoval, aby všetci mali život a boli prijatí do radosti bratstva. Chcel teda zostať uprostred svojich bratov aj po svojej smrti. Tak silné je znamenie daru života „stráveného“ hovorením o Bohu s ľuďmi a o ľuďoch s Bohom¹¹. Toto znamenie predstavuje hlboký zmysel putovného a žobravého spôsobu života, ktorý si Ježiš zvolil, a ktorým kázal skrze dar svojho života. Je to tiež znamenie mendikanta, ktorý skrze prosebné gesto žobre o pohostinnosť od svojich súčasníkov v tej istej chvíli, ako ponúka objaviť nový život Kráľovstva. „Prišiel medzi svojich“ (Jn 1, 11).

Ale táto Dominikova žiadosť vyjadruje ešte čosi viac, pretože pozýva jeho bratov, aby načierali svoju vlastnú svätosť zo skutočnosti ich života ako kazateľov. V tom čase bolo zvykom nechať sa pochovávať čo najbližšie k relikviám svätých a vyznávačov viery. V tomto zmysle si prial byť pochovaný čo najbližšie pri oltári, s nádejou na spoločenstvo svätých. Avšak skrze svoju žiadosť Dominik vyjadruje, že skutočnosť bratstva s jeho bratmi je v jeho očiach miestom svätosti, ktorého hodnota je rovnocenná svedectvu svätých. Ako sme povedali, svätosť môžeme považovať za ambónu, z ktorej kazatelia kážu. Títo kazatelia sú pozvaní, aby ako bratia zjednotili svoju vieru v spoločenstvo svätých s konkrétnymi skutočnosťami života, a aby z nej načierali silu putujúceho slova kazateľa. Komunity kazateľov - sväté kázania.

Ľudskosť kazateľa, na obraz Syna

„Blahoslavený Dominik bol tak naplnený zápalom pre spásu duší, že jeho láska a súcit nezahŕňali len veriacich, ale aj neveriacich, pohanov, ba i zatratených v pekle. Často kvôli nim plakal.“ (Akty kanonizačného procesu, Bologna, Depositio brata Venturu z Verony, 11)

„Boh, ktorý dal zažiť láskavosti (*benignitatem*) a ľudskosti (*humanitatem*) nášho Spasiteľa vo svojom služobníkovi Dominikovi, nech vás pripodobní obrazu svojho Syna“. Táto formula slávnostného požehnania na liturgickú slávnosť svätého Dominika poukazuje na jadro Dominikovej svätosti.

On je jediný, komu sa v celom sanktoráli prisudzuje láskavosť (v angličtine), či nežnosť (vo francúzštine). Táto láskavosť je tým tajomstvom, skrze ktoré Syn prišiel, aby na seba vzal našu ľudskosť. Toto tajomstvo vtelenia Syna, nášho Spasiteľa, je tak podstatné v kázaní brata Dominika, že sa stalo akoby vnútorným svetom jeho vlastnej ľudskosti. Dominikovo povolanie zasvätiť život ohlasovaniu evanjelia ho priviedlo k tomu, aby v ňom objavil cestu k najväčším

¹⁰ Libellus, 93.

¹¹ Akty kanonizačného procesu, Bologna, Depositio brata Viliama z Monferrata, 13.

hlbinám jeho vlastnej ľudskosti. V určitom zmysle sa tiež jedná o povolanie nechať sa sebe samému znovu zrodiť skrze tajomstvo pravdy, ktorú ohlasuje (Dlho som ťa hľadal..., hovorí sv. Augustín). Ohlasovanie evanjelia sa tak ponúka ako vnútorná cesta k sebe samému, k nájdeniu miesta, v ktorom Boh cez svoje volanie „buduje“, „dotvára“ každého človeka v jeho vlastnom synovstve.

Zdá sa mi, že práve z tejto Dominikovej „ľudskosti“ pramenia najmä niektoré jeho črty: jednoduchosť, súcitiť, striednosť, priateľstvo. Zozbierané svedectvá životopiscov, ktorí ho osobne poznali, a záznamov z kanonizačného procesu, jednohlasne zdôrazňujú jednak hĺbkú, ale aj jednoduchosť Dominikovej ľudskosti. „Prijímal všetkých ľudí do širokého lona svojej lásky a keďže mal rád všetkých, všetci mali radi jeho“¹². „Bol kazateľom, ktorého sa dotklo ľudské utrpenie“¹³. „Bol tak uchvátený vďačnosťou, keď prijímal chlieb pre svojich bratov“¹⁴, ako bol uchvátený Bohom, keď kontemploval štedrosť jeho milosti. Nič nemiloval viac než to, aby z priateľstva s ostatnými urobil bežný spôsob obety Slova života. To je tá jednoduchá a intímna ľudskosť, ktorú spomínal svätý Tomáš z Aquina, keď hovoril o Ježišovom živote: „stal sa blízky...“.

Dôraz na Dominikovu ľudskosť nie je len spôsob, ako môžeme zdôrazniť jeho vlastné morálne vlastnosti, ale pomáha nám aj ukázať, ako veľmi chcel byť kazateľom. Práve plným rozvinutím tejto intímnej ľudskosti voči všetkým chcel vydať svedectvo o Tom, kto si prišiel postaviť stánok medzi nami, a potom sa stiahnuť, aby Mu nechal miesto v srdciach a v prijatí viery u všetkých, ktorých stretal. Na otázku, čo je Rehoľa kazateľov, blahoslavený Ján-Jozef Lataste odpovedal, že je to „Rehoľa Božích priateľov“. Nie je práve táto odpoveď vyjadrením jednak toho, ako bratia a sestry Rehole chcú žiť medzi sebou a s Bohom, a zároveň stanovením onoho cieľa kázania „*verbo et exemplo*“, ktoré chcú títo bratia a sestry ponúkať Cirkvi neustále upriamení na ten posledný cieľ, ktorým je spoločenstvo všetkých v priateľstve s Bohom? Táto odpoveď je ozvenou Kristových slov, ktoré by sa mali odrážať v každom kazateľovi: „Nie vy ste si vyvolili mňa, ale ja som si vás vyvolil a ustanovil“ (Jn 15, 16). Nazval som vás priateľmi...

Uprostred tohto svedectva rezonuje ako určité povolanie ono pekné slovo „brat“. Od chvíle, keď Dominik a Diego začali kázať v kraji Lauragais, Dominik ako subprior trval na tom, aby ho oslovovali „brat Dominik“¹⁵. Znovu v tom môžeme vidieť znak jeho jednoduchosti a pokory. Nie sú to ani tituly, ani cirkevné pozície, ktoré robia z niekoho kazateľa, ale to, nakoľko je ľudským. Ten, koho volajú „bratom“, je jedným z členov toho spoločenstva v priateľstve s Bohom. Ten, koho volajú „bratom“, je jedným z členov tej veľkej rodiny Božích priateľov, ktorou je Cirkev povolaná stať sa. V určitom zmysle je v ňom vyjadrenie viery, ktoré tvorí základ teologického pochopenia Cirkvi, a ktoré pozýva k teologálnej praxi kázania. Práve preto, že túži byť kazateľom, akým bol Ježiš uprostred svojich učeníkov, sa chce Dominik zaviazat’ „v odovzdaní sa Bohu“ ako brat. To sa stane cestou jeho posvätenia: „aby vás premenil na obraz jeho Syna“ (Rim 8, 29)

Kázať ako Kristus a s Kristom, cesta posvätenia

„Brat Dominik sa horlivo a s veľkým úsilím oddal kázaniu. A jeho slová pri kázaní boli tak dojemné, že veľmi často pohl seba i druhých k slzám.“ (Akty kanonizačného procesu, Bologna, Depositio brata Štefana, 37)

---

¹² Libellus, 107.

¹³ Libellus, 10; Akty kanonizačného procesu, Bologna, Depositio brata Jána z Hispánie, 29; brata Štefana, 35.

¹⁴ Akty kanonizačného procesu, Bologna, Depositio brata Pavla z Benátok, 41

¹⁵ Libellus, 21.

Táto cesta posvätenia je pre Dominika poznačená *dvoma tajomstvami milosrdenstva a pravdy, ktoré sa spolu zbiehajú v slobode*, ktorá je tak vzácna „dominikánskej spiritualite“. Z tohto uhla pohľadu sa môže postava Márie Magdalény oslovenej zmŕtvychvstalým Kristom považovať za „apoštolku apoštolov“. Tým miestom, ktoré je nám bližšie, než sme my sami sebe, je milosrdenstvo. Je to miesto pravdy, realizmu, transparentnosti stretnutia s Bohom v hĺbke každého z nás. Je to zároveň miesto odpustenia, ktoré prekračuje všetky ľudské medze, a miesto nového zrodenia z milosrdenstva. Prekypujúci dar milosrdenstva sa stáva povolaním, aby sme sa ponorili do evanjelia ako jeho živého prameňa. Aby sme sa ponorili do evanjelia, ktoré ako svetlo zjavuje tajomstvo každého z našich ľudských životov, tak, ako sme boli ponorení do vody krstu. Zostaňte v mojom Slove, moje slovo je pravda. Alebo presnejšie: „Ak ostanete v mojom slove, budete naozaj mojimi učeníkmi, poznáte pravdu a pravda vás vyslobodí“ (Jn 8, 31-32).

Dva texty, ktoré napísal pápež Honórius III, jeden pri príležitosti potvrdenia Rehole a druhý ohľadom jej „odporúčania“, ukladajú bratom Rehole, aby kázali na odpustenie hriechov. Oba zdôrazňujú dva veľmi konkrétne aspekty života, ktoré si Dominik zvolil. Tým prvým je, že služba kázania (evanjelizácie) môže byť zverená bratom Rehole ako vlastný prostriedok ich posvätenia. Tým druhým je, že táto služba je bratom uložená pre odpustenie hriechov.

Na jednej strane sa od nich vyžaduje, aby kázali v tejto forme života „úplne zasvätenej ohlasovaniu mena nášho Pána, Ježiša Krista“¹⁶, ktorá definuje evanjelizáciu ako predstavenie mena toho, kto prichádza. Kázanie je ohlasovanie mena a zároveň oznámenie príchodu Kráľovstva: „A okrem toho, pretože nie boj, ale víťazstvo získava korunu, a pretože spomedzi všetkých čností bežiacich na štadióne jedine vytrvalosť získava víťaznú cenu (1Kor 9, 24), obraciame sa na vašu lásku so žiadosťou i naliehavým povzbudením - nariaďujúc vám to týmito apoštolskými listami a ukladajúc vám to na odpustenie hriechov -, aby ste sa čoraz väčšími upevnení v Pánovi snažili o ohlasovanie Pánovho slova (Sk 8, 4), naliehalí vhod i nevhod, a aby ste v plnej a chvályhodnej miere uskutočnili vašu úlohu kazateľov evanjelia (2Tim 4, 2-5)“¹⁷.

Na druhej strane ide o to, aby tak konali žobravým spôsobom, keďže si zvolili stav opovrhnutia samými sebou v dobrovoľnej chudobe, tak osobnej ako i spoločnej. Pápež zdôrazňuje, že táto ich voľba urobí kazateľov zraniteľnými a vystaví ich mnohým ťažkostiam a nebezpečenstvám. Preto sa ich snaží utešiť v ich zápase o spásu, keď im ukladá, že „všetku núdzu a námahu, ktoré podstúpia vo svojej službe, nech sú pre nich zadosťučinením za ich hriechy“¹⁸.

Pre bratov touto cestou svätosti bude cesta „zasvätenia sa Slovu“, zasvätenia sa pravde, ako to rozvíja svätý Tomáš z Aquína v Komentári na Jánovo evanjelium.

List Honória III z 18. januára 1221 vyjadruje toto „zasvätenie“ takto: „Ten, kto neprestáva robiť Cirkev plodnou skrze nových veriacich, chcel pripodobniť naše moderné časy tým prvotným a rozšíriť katolícku vieru. A preto do vás vdýchol vedomie synovskej lásky, vďaka ktorej cez objatie chudoby a sľub rehoľného života zasväcujete všetky svoje sily, aby ste dali zaznieť Božiemu Slovu, keď ohlasujete meno nášho Pána Ježiša Krista po celom svete.“

Dominik sa rozhodol ponoriť sa do poslania Syna a nechať Ducha Syna pripodobniť svoj vlastný život tomu Jeho: „A [Kristus] dal svoje dary, teda apoštolov, prorokov, evanjelistov, pastierov a učiteľov, aby pripravovali svätých na dielo služby, na budovanie Kristovho tela, kým nedospejeme všetci k jednote viery a poznaniu Božieho Syna“ (Ef 4, 11-13). V týchto slovách apoštola Pavla môžeme cítiť aj jednotu vo viere a aj jednotu v poznaní Božieho Syna. Ale vidíme v nich aj povolanie pre veriacich („svätých“), aby „vykročili“ a šli v stopách poslania Syna. Rozhodnutím oddať sa kázaniu si Dominik vybral cestu, na ktorej dovolil Duchu, aby ho naladil na Boha, aby ho ospravedlnil a posvätil. Ale zároveň si zvolil žiť svoju ašpiráciu na svätosť ako

¹⁶ List Honória III z 18. januára 1221 priorovi a bratom Rehole kazateľov.

¹⁷ List Honória III z 21. januára 1217 priorovi a bratom od Svätého Romana, kazateľom v kraji okolo Toulouse.

¹⁸ List pápeža Honória udeľujúci odpustky z 12. decembra 1219.

dar svojho celého života. Túžil po tom, aby Kristova Cirkev sama zažívala radosť z toho, že jej bola slúbená svätosť. A to do tej miery, nakoľko sa sama rozšíri ohlasovaním radosťnej zvesti tohto prísľubu.

Dominikova svätosť, sen pre Cirkev

„Keď sa stal vychýreným pastierom a vodcom Božieho ľudu, vlastnou zásluhou zriadil novú Rehoľu kazateľov, vyučoval ju svojím príkladom a neprestával ju podporovať zjavnými a autentickými zázrakmi.“

(Gregor IX, Kanonizačná bula)

Zdá sa mi, že stredobodom Dominikovej svätosti bolo, že mal „sen pre Cirkev“, ako to bolo aj v prípade Kataríny zo Sieny („Ak zomriem, tak z vášne pre Cirkev“). Obaja zakorenili kázanie Rehole do pevného úsilia o dobro Kristovej Cirkvi („Oheň som prišiel vrhnúť na zem; a čo chcem? Len aby už vzplanul!“, Lk 12, 49). Do úsilia upriameného na život i poslanie Cirkvi.

Mohli by sme v zhode s Druhým vatikánskym koncilom povedať, že úsilím Cirkvi je, aby bola sviatosťou vo svete pre svet. V súčasnom kontexte, ktorý tak nástojčivo zdôrazňuje obnovu evanjelizácie, je toto úsilie prechodom z perspektívy údržby či posilňovania existujúcich cirkevných spoločenstiev do perspektívy podporovania všetkých týchto cirkevných spoločenstiev ako skutočných „misionárskych subjektov“.

„A čo chcem? Len aby už (ten oheň) vzplanul!“ (Lk 12, 49). Som presvedčený, že Dominik bol hnaný touto Kristovou túžbou, keď naň doliehali rozdelenia všetkých druhov, ktoré deformovali Cirkev v jeho časoch, a ohrozovali jeho poslanie evanjelizácie. Sila tejto túžby, ktorá Ježiša priviedla k plnému súhlasu s tým najväčším zrieknutím sa seba, ktoré ho priviedlo až na kríž, sa stala prameňom, z ktorého Dominik neustále napájal svoju modlitbu a svoju ľudskosť: identifikujúc svoj život s jedinečným životom Syna, vydaného raz navždy, aby ľudia mali život a aby ho mali v hojnosti (Jn 10, 10). Všetky tie pokojné zobrazenia Dominika objímajúceho Kristov kríž alebo neúnavne meditujúceho nad Slovom, ktoré sa postupne odhaľuje na stránkach Písma, nám dobre ukazujú, že bez nejakej morbidnej snahy cieľom tejto identifikácie je zladit' svoju vlastnú túžbu evanjelizácie s touto Kristovou túžbou. Dominikovým snom je Cirkev v stave neustáleho zakladania, teda neustálej evanjelizácie. Ísť až ku Kumánom, pre neho neznamená vôľu rozšíriť Cirkev v zmysle územia, posilnenia moci alebo jej vplyvu, alebo dokonca jej nadvládu nad iným vierovyznaním. Oveľa viac sa jedná o túžbu, ktorá sa rodí z lásky k celému svetu, ktorá sa snaží prehĺbiť, ba až identifikovať s Kristovou láskou voči svetu, a ktorá z poznania Stvoriteľa vie, do akej veľkej miery je ľudstvo schopné rozšíriť svoj dar pohostinnosti na všetkých tak, aby spolu tvorili jedno spoločenstvo, a na Boha, svojho Stvoriteľa, aby tvorili jednu spoločnú dejiny ľudu, ktorý Boh miluje.

Z toho dôvodu sníva Dominik o Cirkvi stále „na ceste“. Sám ju takú zažil, keď bol od svojej mladosti formovaný, aby sa stal klerikom, neskôr aj kanonikom, no na ceste kázania prijal povolanie prameniace z vnútra svojej kňazskej služby, aby sa stal bratom. A sám zisťuje, ako ho táto kňazská služba pripravila, aby sa vložil do služby stále nedovršenej Cirkvi, ktorá prináša Slovo za svoje vlastné hranice. Tento prechod sa v ňom odrazil vo forme trápenia, ktoré naplnilo jeho noci a modlitby. Sám sa presvedčil, že spoločenstvo ohlasované v jednom a tom istom Kráľovstve, otvorené pre všetkých, si vyžadovalo, aby šiel v ústrety chudobným a hriešnikom, heretikom a pohanom. Dominik chce byť služobník Cirkvi, ktorá odpúšťa, zmieruje a vytvára spoločenstvo. Táto Cirkev „na ceste“ je v jej rozličnosti založená na samotnom jej kázaní. V odpovedi ženám a mužom, ktorí sa k nemu postupne pripájajú v rôznych inštitúciách, vytvorí okolo seba Dominik „rodinu kázania“, „sväté kázanie“, v ktorom – pri zachovaní jednotlivých pozícií a rolí podľa svojho cirkevného statusu a poslania a podľa svojej formácie – sa všetci

zapoja do jednej a tej istej evanjelizácie. Všetkých bude poháňať tá istá túžba prispieť k tomu, aby sa Cirkev skrze ohlasovanie Kráľovstva postupne stávala čoraz viac priateľkou sveta, ktorá ohlasuje odpustenie, zmierenie a pokoj. Podľa Dominikovho vzoru, buď pri stole v hostinci alebo uprostred bratov pri stole „zázraku chleba“, budú pozývať všetkých cez znamenie bratstva, aby zasadli k tomu istému Stolu Kráľovstva. Znamením spoločenstva Cirkvi je toto bratstvo.

Táto Cirkev, ktorej Dominik túži zasvätiť svoj život, k čomu pozýva aj svojich bratov a sestry, je Cirkvou priateľskou a bratskou, pohýnanou hlbokou láskou medzi jej členmi a voči Božiemu ľudu, prekračujúcemu jej vlastné hranice. Pápež František zdôraznil bratom na kapitule v roku 2016, že územie, kam je posielaný kazateľ, sa má považovať za „svätú zem“, za miesto svätosti. Dominik dal kázaniu tak rozmer kontemplácie milosti, ktorá pracovala v dejinách sveta, často za viditeľnými hranicami Cirkvi, ako aj rozmer „apoštolskej konverzie“. Tá sa zakoreňuje v solidarite, ku ktorej vyzýva služba kázania, aby sme obetovali celé svoje životy. Apoštol Pavol povedal: „... ako keď matka kŕmi a láska svoje deti. Tak sme vás milovali, že by sme vám najradšej boli odovzdali nielen Božie evanjelium, ale aj vlastný život“ (1Sol 2, 8). Reštrukturalizácia v Cirkvi by preto mala mať vždy za cieľ podporovať a kultivovať lásku spoločenstva voči všetkým ostatným.

V tomto zmysle môžeme porozumieť modlitbe príhovoru za druhých ako podstatnej praxi pre upevnenie našich bratských spoločenstiev. Modlitba za druhého vedie k dvom procesom sebaidentifikácie: na jednej strane je to identifikácia s tými, za ktorých sa prihovára Pán, a na druhej identifikácia s Tým, kto sa prihovára za svet. Kontemplatívny rozmer Dominikovej modlitby, keď hovoril Bohu o svete, môžeme pochopiť práve v tejto perspektíve. Neprestával kontemplovať tajomstvo milosrdenstva, ktoré je v srdci rozvoje „postupného stvorenia“. Liturgická modlitba, na ktorej Dominik tak nástojil, ponúka spoločenstvu „svätého kázania“, aby sa nechalo sformovať cez vzájomné prepojenie príhovoru za druhých a kontemplácie založenej na načúvaní tajomstva spásy v ľudských dejinách, nakoľko nám to odhaľuje Sväté písmo.

Ponoriť sa do diela milosti: v Božej angažovanosti

„Keď podriadil telo duchu a zmysly rozumu, stal sa s Bohom jedným a tým istým duchom a naplno sa oddal hľadať Ho vo svätých stavoch mysle. A keďže sa vedel v rovnováhe oddať so zápalom skutkom súcitu, nikdy sa neprehrešil proti láske k svojim blížnym.“ (Gregor IX, Kanonizačná bula)

Radi hovoríme o Dominikovi ako o kazateľovi milosti. A aj ním bol, keďže z celej svojej sily sa snažil žiť život Krista kazateľa tak, že by sme mohli naň aplikovať slová apoštola Pavla: „Už nekážem ja, ale vo mne káže Kristus“ (Gal 2, 20). Preto sa Dominik chcel „ponoriť“ do Slova, ktoré oživuje túžbu srdca, pretože ono dáva začuť povolanie každého jedného z nás naším vlastným menom. Toto ponorenie sa je prehĺbením krstného ponorenia sa, ktoré je povolaním žiť z radosti a nádeje evanjelia. Avšak zároveň je povolaním, ktoré plodí v srdci túžbu, aby všetci mali život. Teda zároveň je „povolaním pre seba samého“, ktoré zahŕňa skúsenosť milosrdenstva, a povolaním osloviť druhých, aby sa stali „Božími priateľmi“.

Dominik žil toto ponorenie sa do Slova ako ponorenie sa do plnosti ľudskosti, dávajúc svojmu záväzku telesný rozmer. Zaiste, tento pojem označuje telesnosť každého, do koho sa vtelila táto skúsenosť srdca. Z tohto pohľadu je zjavný „globálny“, „integrálny“ dosah povolania k evanjelizácii. Ale tento pojem označuje tiež telesnosť Cirkvi. A spoločenstvo je miestom zladenia sa s touto telesnosťou Cirkvi. Keď žijeme v komunite, zažívame v nej svoje limity a nedokonalosť také, aké sú. Každý nahmatáva svoje kapacity, aby dal svojej komunite, ku ktorej

patri a v ktorej žije, aby sa mohla stať spoločenstvom prechodu: prechodu z obrátenia, prechodu k novému človeku, prechodu ako znamenia spoločenstva („intímnej túžbe bratskej svornosti“¹⁹). Žobráva chudoba je možno pripomienkou skutočnosti týchto pohybov, na ktoré sa potrebujeme podujat’...

Ponorit’ sa do Slova a ponorit’ sa do ľudskosti, to sú dve cesty k svätosti. Treťou cestou, ktorú ponúka Dominik, je schopnosť uvažovať: intelekt ako miesto skúsenosti eschatologickej štruktúry rozumu („pravda sa nemení, ale rastie“, ako hovoril Lacordaire). Schopnosť uvažovať je naozaj tým miestom, ktoré môžeme zakúsiť ako neobmedzené pole pokroku v pravde. Práve ona umožňuje každému človeku pevne štruktúrovať svoju vieru bez toho, aby sa stratil v omylných „názoroch o viere“. Na pozadí Dominikovho presvedčenia, keď dáva tak veľkú váhu štúdiu Slova a pravej náuke, je to, že úsilie intelektu, ktorý hľadá pravdu, je cestou oslobodenia od náboženských presvedčení, ktoré odcudzujú človeka, ku otvoreniu sa kontemplácii pravdy, ktorá oslobodzuje. Nejedná sa však o akýsi zafixovaný intelekt, ale taký, ktorý neustále hľadá pravdu v kontemplácii ekonómie zjavenia tajomstva spásy v dejinách. Toho zjavenia v dejinách, ktoré ukazuje nakoľko sú dejiny pre kazateľa prvým miestom kontemplácie milosti, „posvätnou krajinou“, kam sú pozvaní kazatelia, aby sa započúvali do Slova... Táto tretia cesta je cestou, kde svätosť dôveruje intelektu, pretože on pod vplyvom svetla milosti dôveruje ľuďom. On dôveruje ľuďom v ich dejinách, pretože pomáha zrodeniu viery v dejinách, ktorá je jednoduchšia, no o to žiarivejšia.

Svätý Dominik, svätec pre dnešok

Vo svojom liste z 11. februára 1218 odporúčal Honórius III takto: „Obraciame sa na vašu oddanosť a dôsledne vás povzbudzujeme, prikazujúc vám týmto naším apoštolským listom, aby ste považovali bratov Rehole kazateľov, ktorých – ako veríme - spásna služba je užitočná a rehoľný život Bohu milý, za nami odporúčaných a aby ste na nich hľadeli z úcty k nám a Apoštolskému Stolcu ako na potvrdených.“ Svedectvo Dominikovej svätosti je pre nás povolaním v našej dobe, keď je Cirkev neustále povolávaná obnovovať svoj zápal pre evanjelizáciu a žiť z radosti „permanentného misionárskeho stavu“. Oveľa viac než len oslava 6. augusta 1221, ale aj slávenie roka 2021 môže byť pre rehoľu vhodný čas, aby sa s Cirkvou podelila o poklad, ktorý od Dominika prijala. Angažovanie sa v dobrodružstve evanjelizácie otvára každému veriacemu cestu, na ktorej môže žiť radosť z „pripodobnenia sa“ Ježišovi, kazateľovi.

Milosť svätosti dostal Dominik nakoľko bol kazateľom. A to je cesta, ktorú otvoril svojim dcéram a synom. Tak sa Dominikova svätosť rozširuje do svätosti jeho synov a dcér v tých podmienkach a miestach, kde kázanie priviedlo bratov a sestry, aby ohlasovali Slovo a pracovali pre dobro ľudstva. Podobne ako Dominik, aj oni boli pozorní na znamenia časov a túžili slúžiť spoločenstvu uprostred ľudstva a Cirkvi. Spojením intenzívneho života modlitby, aby svet mal život, so štedrým angažovaním sa pre bratstvo a náročným hľadaním pravdy sa stali apoštolmi ako svätý Dominik alebo Vincent Ferrer, učiteľmi ako svätý Tomáš z Akvina a svätá Katarína zo Sieny, mučeníkmi ako Peter z Verony.

V posledných rokoch boli za svedkov tejto svätosti skrze kázanie uznané aj ďalšie osobnosti, ako Jean-Joseph Lataste, apoštol väzníc, Pier Giorgio Frassati, „muž blahoslavenstiev“, tak dôležitý pre dnešnú mládež, brat Giuseppe Girotti, mučeník nacizmu, blahoslavená Merie Poussepin, neúnavná misijná apoštolka lásky, blahoslavená Marie-Alphonsine Ghattas s jej odvážnym projektom na Blízkom Východe... A celkom nedávno bol uznaný za mučeníka aj brat Pierre Claverie, biskup z Oránu, spolu so svojimi osemnástimi spoločníkmi. Všetci títo svätí a blahoslavení spoločne predstavujú model svätosti, ktorý sa od kanonizácie svätého Dominika v 1234 postupne presadil v Reholi, a ktorý nachádzame v triáde kazateľ, učiteľ a mučeník. Čoskoro by Rehoľa chcela ponúknuť Cirkvi svedectvo svätosti nášho brata Marie-Joseph

---

¹⁹ Porov. *Ad Gentes* 7, 82.

Lagrangea, Giorgio La Piru, laika slúžiacemu celý život v prospech verejného spoločného dobra, Bartolomea de Las Casas a Hieronýma Savonarolu. Spolu s nimi, mnohí muži a ženy, rehoľníci a laici našli vo svätom Dominikovi inšpiráciu, aby sa rozhodli darovať svoj život pre evanjelium, nájsť svoj život skrze ohlasovanie a svedectvo o dobrej zvesti Kráľovstva. Svätý Dominik, svätosť pre dnešné časy.

V Duchu hlbokkej vďaky za túto cestu svätosti otvorenú svätým Dominikom budeme sláviť výročie jeho smrti počas jedného roka od 6. januára 2021 do 6. januára 2022.

Budeme ďakovať za cestu, ktorú nám otvoril a na ktorej si prajeme, aby sa naša služba kazateľa stala cestou nášho posvätenia. Budeme ďakovať za svedectvá toľkých sestier a bratov, ktorých svätosť Cirkve prijala ako vzácny dar pre všetkých veriacich. Budeme ďakovať za prihováranie sa u Boha, ktoré Dominik sľúbil svojim plačúcim bratom, a ktoré dnes dáva silu svätému kázaniu. A budeme ďakovať s vedomím toho, že oslava jeho pamiatky je zároveň modlitbou: aby na príhovor Márie, Matky Kazateľov, a svätého Dominika bratia a sestry Rehole, laici i rehoľníci, či už apoštolskí alebo monastickí, potvrdili „sväté kázanie“ ich službou ľudstvu a Cirkvi.

Dané na Svätej Sabíne, 6. augusta 2018

Váš brat vo svätom Dominikovi,

fr. Bruno Cadoré, O.P.
Magister Rehole kazateľov

*„O Spem miram quam dedisti mortis hora te flentibus
Dum post mortem promisti te pro futurum fratribus :
Imple Pater quod dixisti nos tuis juvans precibus.
Qui tot signis claruisti in aegrorum corporibus,
Nobis opem ferens Christi, aegris medere moribus.
Imple Pater...“*